

După cum am menționat, subiectul apare rareori în propoziție sau frază. Aceasta se întâmplă numai atunci când în context urmează să iasă în evidență unele nuanțe afective, când se fac unele precizări sau se subliniază o antiteză. De ex.: **ЗДЕ ПРІДОУЖЪ ВАША БРАТІА И ВИДѢУЖЪ СЪ УЧИМА МОИ ЖИКОТЪ, НА ЦЮ СТОЖЪ ЯЗЫКЪ ДЕНЬ И НОЩЬ...МОА БРАТІА, ЯЗЫКЪ СЪ ВАМИ МОУЖЪ, А БЕЗЪ КАСЪ НЕ МОУЖЪ СТАНУЖТИ ПРѢДЪ НИМИ** „Aici au venit frații voștri și au văzut cu ochii lor viața (traiul) mea, cum stau eu ziua și noaptea... frații mei, eu cu voi pot, dar fără voi nu pot sta înaintea lor“ (1431—1433, BAR, 202. XXI); а **БЫ МОЕГО ЧЛОВѢКА НЕ ХОТЕТЕ ДА ГА ВСТАВІТЕ ДА ПРІИДЕТЪ КЪ ГОСПОДСТВУ МИ** „dar voi n-ați vrut să lăsați pe omul meu să se întoarcă la domnia mea“ (1474, Arh. St. Br., nr. 70).

b) *Subiectul exprimat prin participiu*. Spre deosebire de textele slave vechi, în care participiile — asemenea adjectivelor substantivizate — erau larg folosite pentru exprimarea subiectului¹, în limba documentelor slavo-române fenomenul apare foarte rar: numai ca vestigiu și exclusiv în citate religioase. De ex.: **ПРІИДѢТЕ БЛАГОСЛОВЕНІИИ ИЩА МОЕГО** „veniți binecuvîntații părintelui meu“ (cca 1400, Arh. St. Buc, S. I, nr. 14).

2. Predicatul

a) *Predicatul exprimat prin verbe la moduri personale*. Datorită trăsăturilor sale caracteristice, precum și structurii specifice a frazei din actele de cancelarie, în limba documentelor slavo-române predomină predicatul verbal exprimat prin verbe la modurile indicativ și conjunctiv (uneori la condițional și imperativ). El se află de obicei la diateza activă, rareori la diateza reflexivă și pasivă.

b) *Predicatul exprimat prin verbul БЫТИ*. Putea sălipsească din textele vechi slave (în propoziții de tipul **СЕ МАТИ МОУ**²). Nu apare nici în conținutul documentelor de care ne ocupăm, dar este foarte bine reprezentat în formula de cancelarie prin care se indică martorii prezenți la întocmirea hrisoavelor. Astfel, într-unul din cele mai vechi documente pe care le-am cercetat, găsim: **СВѢДѢТЕЛИ СЕИМЪ ЗАПИСАНІЮ** „martorii acestui înscris (sînt)“ (1389—1400, oct., BAR, XLV/144). Din totalul de 209 documente de danie și întărire cercetate — aparținînd secolelor al XIV-lea și al XV-lea — martorii sînt menționați în 119 documente. În 7 dintre acestea din urmă predicatul este exprimat prin forme de prezent ale verbului **ПОСТЯЕЛѢТИ** — de ex.: **СВѢДѢТЕЛѢ ПОСТЯЕЛѢТ ГОСПДСТВО МИ** „domnia mea pune martori“ (1478, iunie 3, BAR, DCXII/1). Predicatul exprimat prin verbul **БЫТИ** apare numai în 8 hrisoave — lipsind din alte 104 documente.

Un număr de patru privilegii comerciale, unde — ca și în documentele precedente — sînt menționați martorii, prezintă formula **И СЕ СВѢДѢТЕЛѢ** „și iată martorii“ (1413, aug. 6, Arh. St. Br., nr. 779), în care verbul **БЫТИ** cu valoare de predicat este omis ca și în propoziția **СЕ МАТИ МОУ**.

¹ În textele slave vechi găsim exemple ca: **СЕ ИЗИДЕ СЪБІАИ ДА СЪЕТА** „Iată, a ieșit semănătorul să semene“ (Codex, Marianus, Mat. XIII, 3).

² Vezi A. Vaillant, *Manuel*, p. 354.